Muzenstraat 61
Postbus 16107
2500 BC Den Haag
telefoon (070) 888 12 55
fax (070) 888 12 90
e-mail iwv@ipo.nl

0080420100024 4

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Interprovinciaal Overleg
Interprovinciaal Werkgeversverband

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
29 januari 2010	2010-0000034012	IWV 90023/10	29 maart 2010

onderwerp
Consultatie voorstel tot wijziging Wet BIBOB

Geachte heer Hirsch Ballin,

In antwoord op uw bovenvermelde brief informeer ik u hierbij over het standpunt dat het bestuur van het Interprovinciaal Overleg (IPO) op 18 maart 2010 heeft ingenomen over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Wet BIBOB met bijbehorende Memorie van Toelichting, dat als bijlage bij uw brief was gevoegd. Het standpunt van het IPO is mede gebaseerd op de opvattingen van de Kring van commissarissen van de Koningin die zich op 8 maart 2010 over het conceptwetsvoorstel heeft gebogen. Een brief van gelijke inhoud heb ik gestuurd naar u als minister van Justitie.

Algemeen

Het IPO heeft met instemming kennisgenomen van het conceptwetsvoorstel. De technische aanpassingen en het aanpassen van begrippen worden logisch en noodzakelijk geacht. Het is positief dat de Wet BIBOB op basis van ervaringen uit de praktijk en evaluatie wordt aangepast. Het IPO verwacht dat wanneer dit in de toekomst weer aan de orde is, de wet opnieuw wordt aangepast.
Alvorens aandacht te besteden aan de specifieke wijzigingen van de wet wil het IPO opmerken dat de *toepassing van de wet binnen provincies (evenals bij gemeenten) erg verschilt. Daar waar enkele* provincies zich nog beraden op de toepassing van de Wet BIBOB, wordt het BIBOB-instrumentarium in andere provincies al geruime tijd toegepast. Na lezing van het conceptwetsvoorstel en de Memorie van Toelichting komt het IPO tot de constatering dat de wijzigingen en aanpassingen voornamelijk gericht zijn op gemeentelijke toepassing van de wet. Bevordering van de toepassing van de Wet BIBOB bij provincies (maar ook bij andere bestuursorganen zoals het Rijk, waterschappen en politieregio's) kan worden gerealiseerd door de rol van deze bestuursorganen te benadrukken. Zo is bij de vorming van Regionale Informatie en Expertisecentra (RIEC) de deelname van de gemeenten in de betreffende regio's een vanzelfsprekendheid. De rol die provincies hierin kunnen spelen wordt niet in alle gevallen geheel onderkend en vaak worden provincies in tweede instantie of op het laatste moment betrokken bij deze ontwikkelingen.

A0804010024

Ook bij het voorstel voor de sluitingsbevoegdheid voor burgemeesters lijkt een soortgelijke bevoegdheid voor de commissarissen van de Koningin niet te zijn overwogen. Het IPO vindt overigens dat slechts één bestuursorgaan een sluitingsbevoegdheid kan hebben en dus niet zowel de burgemeester als de commissaris van de Koningin.

Uitbreiding reikwijdte: vastgoedtransacties

Het IPO is van mening dat het uitbreiden van de reikwijdte van de toepassing van de Wet BIBOB naar vastgoedtransacties voorziet in de behoefte om de integriteit van de provincies verder te bevorderen. Op dit moment hebben bestuursorganen onvoldoende mogelijkheden om het onbedoeld faciliteren van criminele activiteiten binnen deze sector tegen te gaan.

Het IPO beoordeelt de voorgestelde reikwijdte van deze uitbreiding als voldoende en stemt in met de omschrijving van het begrip *onroerende zaak*. Over de mate van toepassing van deze uitbreiding van de reikwijdte bestaat op dit moment nog weinig duidelijkheid bij de provincies.

Sluitingsbevoegdheid burgemeester

Logischerwijs treft deze bevoegdheid van de burgemeesters niet het domein van de provincies. Het IPO merkt op dat het instellen van een sluitingsbevoegdheid voor de burgemeesters een antwoord is op de gevallen waar bestuursorganen op dit moment geen bevoegdheid hebben. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat deze bevoegdheid potentieel erg verstrekkend kan zijn.

Bezien in het licht van de bredere discussie over de steeds uitbreidende wethandhavende taken van de burgemeester in relatie tot zijn 'hoedende' taken betreffende de normen in de gemeentelijke samenleving wil het IPO bij deze bevoegdheid een kanttekening plaatsen. Het mogelijk maken van deze specifieke sluitingsbevoegdheid past in de ingezette ontwikkeling om steeds meer taken die van oorsprong tot het domein van Justitie en/of het strafrecht worden gerekend, een plaats in het bestuursrecht te geven en de verantwoordelijkheid hiervoor bij de burgemeester neer te leggen. Deze trend van de uitbreiding van allerlei handhavingstaken onder meer op het terrein van openbare orde en veiligheid kunnen leiden tot een ander karakter van de rol van de burgemeester (steeds meer *sheriff* en minder *burgervader*).

Daarnaast wordt opgemerkt dat opneming van deze bevoegdheid in de Gemeentewet, als uitbreiding van de artikelen 174 en 174a, wellicht meer voor de hand zou hebben gelegen. Immers, de handhaving van de openbare orde en de handhaving van de leefbaarheid liggen in elkaars verlengde. De mogelijkheid van een bestuursorgaan om ten aanzien van de sluitingsbevoegdheid een advies aan te vragen bij het Bureau BIBOB zou wel in de Wet BIBOB genoemd moeten worden. Democratische legitimiteit van deze bevoegdheid wordt bereikt doordat de burgemeester voor zijn besluit aanspreekbaar is door de gemeenteraad. Deze inbedding in het gemeentelijke politieke besluitvormingsproces is een afdoende waarborg voor terughoudende toepassing van deze bevoegdheid. Zodoende kan de koppeling met de bevordering van de leefbaarheid ook achterwege worden gelaten. Burgemeesters krijgen zo weer bevoegdheden inzake criminogene sectoren (blijkens onderzoeken van onder meer de commissie Van Traa), zoals vuurwerkopslag en autohandel.

Verbetering informatiepositie RIEC's

Het IPO ziet de bepalingen in het conceptwetsvoorstel ter verbetering van de informatiepositie van de RIEC's als noodzakelijk voor de toepassing van de Wet BIBOB door deze centra. De provincies willen hierin actief deelnemen en de RIEC's faciliteren. Zij hebben hiervoor twee redenen: benutting van expertise bij de uitvoering van de wet en zorg voor milieuhandhaving en mogelijke criminogene ontwikkelingen die provincies daarbij tegenkomen.

Het IPO is terughoudend ten aanzien van de financiering, omdat het geen provinciale kerntaak is.

De rol van provincies in deze RIEC's is niet in alle gevallen helder. Het Bestuurlijk Akkoord 'Geïntegreerde decentrale aanpak georganiseerde misdaad' en het bijbehorende modelconvenant zijn ondertekend door de ministers van BZK, Justitie en Defensie, de staatssecretarissen van Financiën en SZW en de voorzitters van het college van procureurs-generaal en van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De provincies waren hierin geen partij.

In het Bestuurlijk Akkoord wordt gesproken over de ondersteuning van de RIEC's aan gemeenten bij de toepassing van de Wet BIBOB. Hier wordt voorbijgegaan aan de rol van de overige bestuursorganen (zoals het Rijk, de provincies en de waterschappen).

Verbetering informatiepositie driehoek
Teneinde een goede invulling te kunnen geven aan de vergewisplicht van gemeenten bij het aanvragen en ontvangen van een advies van het Bureau BIBOB is het overleg tussen de burgemeester, korpschef en de hoofdofficier van justitie een noodzakelijke verbetering. Zoals het nu is verwoord in het wijzigingsvoorstel heeft deze verbetering van de toepassing van de Wet BIBOB geen effect op de provincies. Het IPO stelt de vraag op welke wijze deze verbetering van de informatiepositie voor gemeenten ook kan worden bewerkstelligd voor provincies.

Verbetering rechtsbescherming
Een integriteitonderzoek kan een ernstige inbreuk maken op de levenssfeer van een betrokkene. Het verbeteren van de wijze waarop een betrokkene zich hiertegen kan verweren door het verstrekken van het advies wordt door het IPO als positief ervaren.

Verbetering tipfunctie Openbaar Ministerie
De verbetering van de samenwerking met het Openbaar Ministerie vindt het IPO nuttig. Dit zorgt ervoor dat het BIBOB-instrumentarium beter kan worden benut. Het IPO merkt hierbij wel op dat er bij het Openbaar Ministerie voldoende capaciteit en prioriteit gegeven moeten worden aan het maken van afspraken met bestuursorganen omtrent de tipfunctie.

Adviestermijnen
De uitbreiding van de wettelijke beslistermijn van het Bureau BIBOB is in lijn met de huidige uitvoeringspraktijk. Dit neemt niet weg dat het IPO dit onwenselijk vindt. De termijnen van het Bureau BIBOB zijn direct van invloed op de termijnen die worden gehanteerd door de bestuursorganen. Bij het bepalen van de adviestermijnen dient te allen tijde de afweging tussen een zorgvuldig tot stand gekomen advies en het belang van de rechtszekerheid van de aanvrager voorop te staan. Het verlengen van de oorspronkelijke beslistermijn moet niet leiden tot het weer stelselmatig verlengen van de beslistermijn.

Als risico van het verlengen van de adviestermijn wil het IPO het volgende onder de aandacht brengen. Het verlengen van de adviestermijn zou ertoe kunnen leiden dat bestuursorganen van de toepassing van de Wet BIBOB of het doen van een adviesaanvraag bij het Bureau BIBOB afzien.

Landelijk register
Het inrichten van een landelijk register maakt het eigen huiswerk van het betreffende bestuursorgaan efficiënter. Het IPO wijst op twee risico's:

- de hoge kosten voor het inrichten en bijhouden van een dergelijk register;
- de veiligheids- en privacyrisico's die een dergelijk register met zich brengt.

D08042

De lichte variant van het landelijk register dat in het voorstel wordt geïntroduceerd, maakt het belangrijk een goede afweging te maken tussen de bruikbaarheid van het register (met daarin slechts persoonsgegevens van een betrokkene) en de hiervoor benoemde privacyrisico's en hoge kosten.

Overig

Wellicht buiten het bereik van dit voorstel doch uitermate actueel en in contrast met de voorgestelde uitbreiding van de reikwijdte van de Wet BIBOB is het verloren gaan van toepassingsmogelijkheden op het gebied van milieuvergunningen. Met de invoering van de tweede tranche van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (BARIM, ofwel Activiteitenbesluit) komt de reeds bestaande mogelijkheid om vergunningen op basis van de Wet BIBOB te weigeren of in te trekken voor een aantal - op basis van rapporten en praktijkervaring bewezen - criminogene bedrijfstakken te vervallen.

Inmiddels heeft hierover overleg plaatsgevonden tussen de stafbureaus van de directeuren-generaal van de ministeries van BZK, Justitie en VROM. Dit heeft tot op heden nog niet tot een - voor de toepassers van de Wet BIBOB - bevredigend resultaat geleid. Afgesproken is dat voor een vijftal bedrijfstakken de vergunningsplicht in het kader van de Wet milieubeheer blijft bestaan. Indien in de toekomst aanleiding ontstaat om voor andere criminogene bedrijfstakken in de afvalbranche ook weer een vergunningsplicht in te voeren zal hierover door de betreffende ministeries weer in overleg worden getreden.

Teneinde het wegvallen van deze toepassingsmogelijkheden van de Wet BIBOB op het terrein van milieuvergunningen te compenseren, stelt het IPO voor om aansluiting te zoeken bij een soortgelijk instrument als de sluitingsbevoegdheid van de burgemeester. In het geval van de provincies kan dit dan een bevoegdheid zijn voor het college van Gedeputeerde Staten en/of de commissaris van de Koningin als portefeuillehouder.

Conclusie

Het IPO is van mening dat het merendeel van de wijzigingen en aanpassingen de toepassing van de Wet BIBOB zal verbeteren en bevorderen. Het integer handelen van de overheid zal hierdoor verder worden bevorderd. De mogelijkheid om de Wet BIBOB in de toekomst te blijven aanpassen aan veranderende omstandigheden ten aanzien van criminogene sectoren moet blijven bestaan.

Over de sluitingsbevoegdheid is de lijn van het IPO dat uitbreiding van dergelijke bevoegdheden van burgemeesters zorgvuldig moet worden toegepast. Hoewel het een verstrekkende bevoegdheid is, wordt het voor wat betreft de verbetering van de toepassing van de Wet BIBOB nu beperkt door het criterium 'bevordering van de leefbaarheid'. Het toetsen van de toepassing van deze bevoegdheid zou kunnen worden overgelaten aan de gemeenteraad.

Bij de verbetering van de informatiepositie van het bestuur door informatie-uitwisseling binnen de driehoek is voorbijgegaan aan de verbetering van de informatiepositie van andere vormen van openbaar bestuur dan gemeenten. Ook deze bestuursorganen moeten in staat worden gesteld beter aan hun vergewisplicht te kunnen voldoen.

Het verlengen van de adviestermijn van het Bureau BIBOB vindt het IPO onwenselijk. Een langere termijn draagt niet bij aan het bevorderen van de toepassing van de Wet BIBOB en zal eerder een negatief effect hebben op het gebruik hiervan. Wellicht is het mogelijk onderscheid te maken tussen (relatief) eenvoudige adviesaanvragen en verzoeken die meer aandacht en tijd nodig hebben.

A0804010002 48

Tenslotte wil het IPO wijzen op de nadruk die lijkt te liggen op de toepassing van de Wet BIBOB door gemeenten. Dit doet geen recht aan de overige bestuursorganen die deze wet ook toepassen.
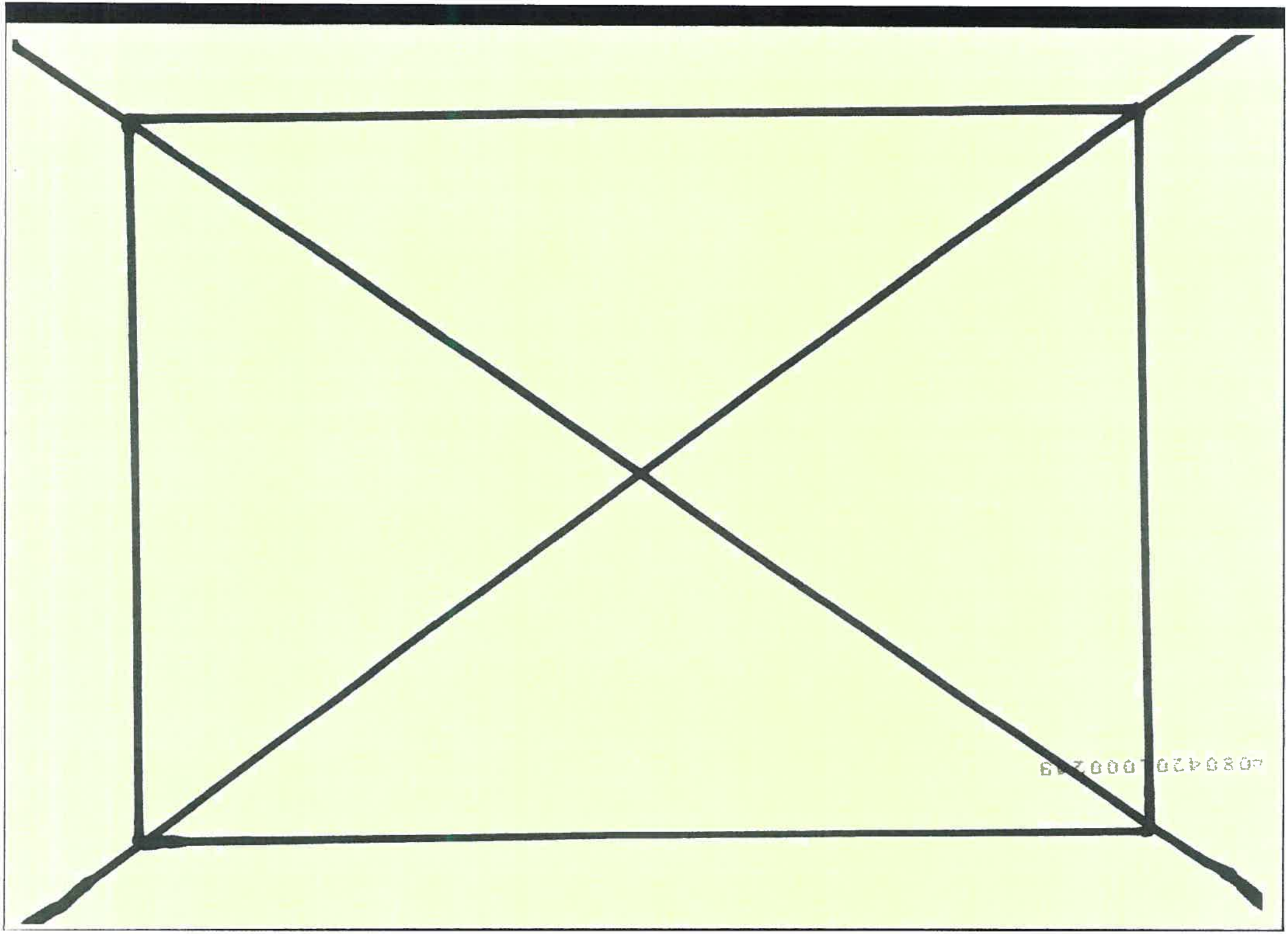
Hoogachtend,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG